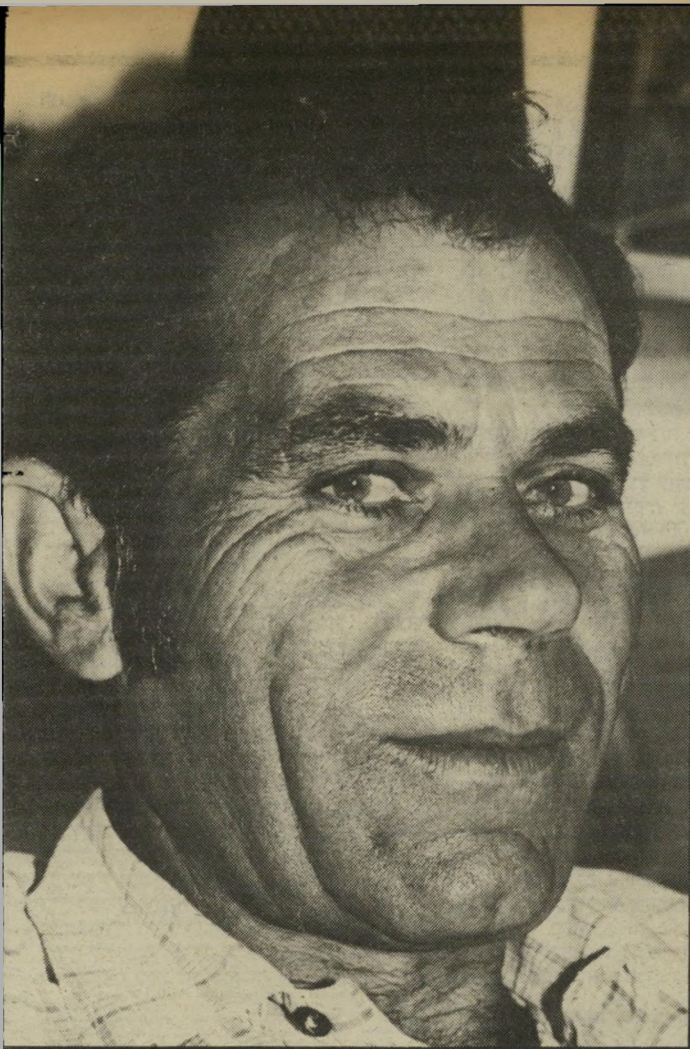
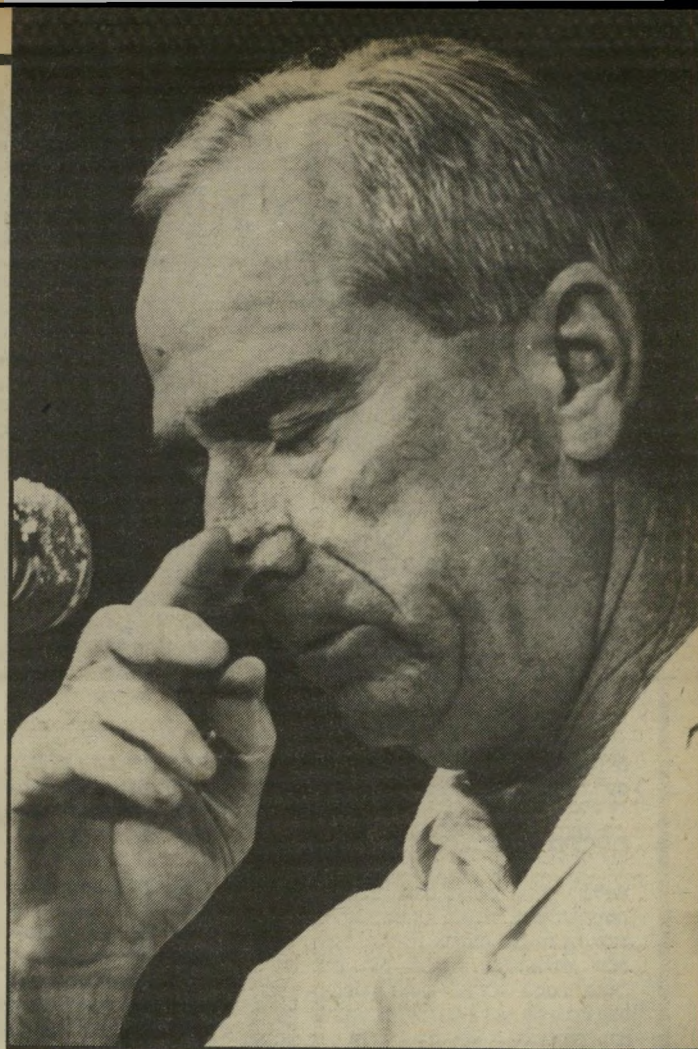

רפאל איתן, מנהיג התחייה (מימין) השיח בכני השומר הצעיר אישום חמור: שזרק מקיבוץ מרחביה זוג של יהודיה וערבי. אך מוחמד ג'אסר (משמאל) מסכר: „הקיבוץ ביקש ממני להישאר!”

הזמן עבר ובקיבוץ מרחביה ראו שהרומן בין יהודית למוחמד אינו דבר חולף, אלא עניין רציני. החברים ניסו לדבר על ליבה ולהסביר לה שלא יהיה לה כל־כך קל לקשור את גורלה בגורלו של מוחמד. הם ניסו לשכנע אותה בכל מיני דרכים, „אבל אף פעם לא באלימות, אף פעם לא השתמשו בנימוקים גזעניים,” סיפרה יהודית, „הכל נעשה בשקט ומתוך רצון כן לעזור לי ולמוחמד.”

גם בטייבה, אצל מישפחת חאג'י־חיא, לא ראו נחת מן הסיפור בין מוחמד ליהודית. „גם להם היתה התנגדות וגם הם ניסו לשדל ולדבר על ליבי שניפרד,” אמר מוחמד.

אך לשני הצדדים לא עזרו נסיונות השיכנוע: הזוג הצעיר היה נחוש בהחלטתו להישאר ביחד.

„הלכתי לכפר במודעות מלאה”

יהודית זוכרת בחיוך את הפעם הראשונה שבאה לכפר בטייבה, לפי גוש את המישפחה של מוחמד. „אחרי שנתיים של רומן, החלטנו דחה את לטייבה. זה היה רפס, לא הודענו כלום להורים של מוחמד. פשוט באנו בהפתעה. האמת היא שהמישפחה של

יחד עם חברי המשק. ב־1959 עבר מוחמד לגיבעתי־חביבה, סמינר של הקיבוץ הארצי, כדי לעבור קורס להרכת נוער.

כשסיים את לימודיו התחיל להדריך את תנועת־הנוער־הערבי החלוצי. ששלחה קבוצות של נערים ערביים להכשרות ולמחנות־עבודה בקיבוצים של השומר־הצעיר.

במסגרת זו הגיע מוחמד ב־1960 לקיבוץ מרחביה, ביחד עם קבוצת נוער, למחנה־עבודה.

יהודית, בת קיבוץ מרחביה, היתה כאותה התקופה בשנת שירות בקיבוץ אחר. שנת שירות היא מעין שנה שלישית (נוסף לשנתיים בצבא), שבני הקיבוצים נותנים כעזרה לקיבוצים צעירים.

„קיבלו אותי באופן טיבעי”

מוחמד סיים את מחנה הקיץ. אך נשאר במרחביה. „המקצוע שלי,” אמר השבוע, „היה קשור במכונות חקלאיות. וזה היה דבר מאוד מבוקש

פול הרעיש את המדינה. מה אתם מרבירים על גזענות — אמר לאנשי מפ”ם — כשקיבוץ מרחביה, מעוז קיבוצי השומר־הצעיר, קיבוצו של מאיר יערי, גירש מקירבו בת־משק שנישאה לבחור ערבי?

רפול הכתים לשווא את שמו של הקיבוץ הארצי בכלל, ואת שמו של קיבוץ מרחביה בפרט, ועכשיו שילכו ויזכירו שאין להם אחות.

רפול, מתוך אי־ידיעה, חוסר־מחשבה וחוסר־אחריות, עירכב שני סיפורים שונים, שגיבורותיהם בנות קיבוץ שהתחתנו עם ערבים. האחת מקיבוץ מרחביה של השומר הצעיר והשניה מקיבוץ גיבעת השלושה, אז קיבוץ של התנועה המאוחדת. קיבוץ מרחביה לא גירש את יהודית, בת־המשק ואת מוחמד. ההיפך הוא הנכון — קיבוץ מרחביה הציע לוֹוֹג להישאר בקיבוץ ולהיות חברים מן השורה, אך הם עצמם סירבו והעדיפו לעבור לגור בטייבה במשולש, כפרו של מוחמד, שם הם חיים באושר עד היום הזה.

מוחמד ג'אסר חאג' יחיא ויהודית

ובערביה. ספר מרחביה, סידרת סיפרי הפלמ”ח וסיפרי השומר הצעיר, בצד ספרים עבים בשפה הערבית ומילון עבריי־ערבי (ולהיפך).

המירפסת הפונה מערבה גדושה בעציצים מטופחים, וכך גם חדרי הכית. בין החדרים מתרוצצים חתולים בכל מיני צבעים (דבר לא אופייני לבתים ערביים). בבית מרבירים שתי שפות עם הילדים — יהודית מדברת איתם עברית ומוחמד מדבר איתם לפעמים גם בערבית. הוא זה שעוזר להם להכין את השעורים, מכיוון שהידע של יהודית בשפה הערבית הוא בסיסי בלבד. היא אינה קוראה וכותבת ערבית.

חגים כפולים

ל־ארבעת הילדים שמות המתאימים לשתי השפות — עומר (18), אמירה (13.5) והתאומות מאי (שבוערית קוראים לה מאיה) ורליה (שפירושו בערבית — עץ הגפן), שתיהן בנות 11 וחצי.

סליחה, טעות בזוג!

יהודית עובדת כעקרת־בית, מבשלת מה שנקרא בפיה „בישול מעורב.” הם גם חוגגים את החגים של שתי הדתות. „לנו יש מזל,” אומר מוחמד, „יש לנו חגים כפולים, וכינו.”

כפורים הם אוכלים אוזני־החמ, בחנוכה מרליקים נרות ואוכלים סופגניות, וברמאדאן הילדים צמים מכיוון שכל חבריהם מבית־הספר צמים ומקיימים את מיצוות הרמאדאן.

יהודית אינה מצטערת שעשתה את הצעד הגורלי ובאה לגור בטייבה: „בוודאי שחשבתי על כל ההיבטים כשבאתי לגור כאן. ידעתי בדיוק לאן אני הולכת ומה אני עושה. ישנם הרבה זוגות מעורבים שעושים פשרה והולכים לגור בעיר מעורבת, בחורות מן הקיבוץ שהתחתנו עם בחורים ערביים ועברו לגור בעיר. אני חושבת שזו טעות, מכיוון שאז הם בוררים

למרות שזה מאוד לא מקובל. ככפר קיבלו את זה.”

יהודית לבושה בשמלות ארוכות „פשוט משום שזה נוח לי.” ככפר זה נחשב ללבוש מסורתי, והיום, כשהדור הצעיר משוחרר והחברה ליברלית יותר, נחשבת יהודית מסורתית ושמרנית. „הבחורות היום לובשות חצאיות מיני, שנראות בעיניי מוגזמות. אני בכל מיקרה לא הייתי מתלבשת כך, גם אילו לא הייתי גרה בכפר ערבי.”

ביתם של יהודית ומוחמד, לא הרחק ממרכז הכפר, הוא בית מרווח וטיפוסי. בקומה הראשונה מתגוררים הוריו של מוחמד. בני־הזוג וארבעת ילדיהם מתגוררים בקומה השניה. החדרים גדולים, התיקרות גבוהות. בחדר־המגורים בפניה, ישנה כוננית־ספרים ובה מסודרים בצוותא ספרים בעברית

מוחמד קיבלה אותי כמו הבת שלהם. גם החברים של מוחמד קיבלו אותי נהדר.”

כשהכינו בקיבוץ מרחביה שהיח סים בין בני הזוג הם רציניים, הציעו להם להישאר בקיבוץ ולחיות בו כחברים לכל דבר. אך מוחמד דחה את הרעיון על הסף. הוא, כבן זכר יחיד להוריו, לא רצה להשאיר אותם לבד בכפר.

מכיוון שמקום המגורים נקבע מראש עלידי מוחמד, ולא ניתן היה להתווכח עליו, נפלה ההחלטה על יהודית. „ידעתי שלי יהיה יותר קל להתאים את עצמי לחיים החדשים, מאשר יהיה למוחמד לחיות בקיבוץ. אני בטוחה שאילו היינו נשארים בקיבוץ, הוא היה נתקל בכל מיני מצבים והערות לא נעימות. היחס אליו היה אומנם מצויין במרחביה, אבל

בקיבוצים, כך שבכל קיבוץ שבו הייתי עם קבוצת נוער, ביקשו אחרי־כך שאשאר, עד למחזור הבא. כדי לעבור בקיבוץ, כך היה גם במרחביה.”

לקראת סוף תקופת שהייתו בקיבוץ, חזרה יהודית למשק ואז שונו חיהם מן הקצה אל הקצה: השניים התאהבו והחלו מנהלים יחסים רומנטיים.

כעבור כמה חודשים עבר מוחמד לקיבוץ הכא, משם עבר לעבוד כנהגו של שימחה פלפן, מי שהיה אז האחראי במפ”ם על המחלקה הערבית.

במשך כל אותה תקופה המשיכו יהודית ומוחמד להתראות. מוחמד היה בא לעיתים קרובות לבקר את יהודית במרחביה. כשמוחמד היה בא, הוא היה בא אליי והיה גר אצלי.” סיפרה יהודית, „החברה מהגיל שלי קיבלו אותו באופן טבעי לגמרי.”

אשתו (שסירבה בתוקף להצטלם) לא שמעו כלל את דבריו של רפול בטלוויזיה במוצאי־השבת. הם ישבו באותה השעה כחצר ביתם שבטייבה. הן גם לא שמעו למחרת את תגובתו של אריה גולן, מזכיר קיבוץ מרחביה, שהכחיש ברדיו את דבריו של רפול.

רק כשהגיע מוחמד למקום עבודתו כמושב בית־יצחק, נודע לו שהפך נושא מדובר בחדשות.

מוחמד (46), גבר נאה במיוחד, בעל זוג עיניים כחולות, גדולות ומחייכות. הצטרף בתחילת שנות ה־50 לתנועת הנוער של מפ”ם. במסגרת זו הגיע בחברת־נוער להכשרה מיקצועית בקיבוץ עין־המיפרץ. שם סיים את לימודיו התיכוניים במקביל לעבודתו במשק.

כשסיים את תקופת ההכשרה, נשאר מוחמד בקיבוץ עין־המיפרץ ועבר שם